

واحد بین الملل

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی تربیتی

بررسی رابطه شیوه‌های فرزندپروری والدین، سازگاری فردی - اجتماعی
و فشارروانی در دانشجویان دانشکده‌های فنی،
علوم اجتماعی و هنر دانشگاه تهران

توسط:

حوریه حاجی محمدتقی صیرفی

استاد راهنما:

دکتر راضیه شیخ‌الاسلامی

تیر ماه 1391

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

اظهار نامه

اینجانب حوریه حاجی محمد تقی صیرفی (899470) دانشجوی رشته روانشناسی گرایش تربیتی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شیراز اظهار می‌کنم که این پایان نامه حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهاییکه از منابع دیگران استفاده کرده‌ام نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته‌ام .

همچنین اظهار می‌کنم که تحقیق و موضوع پایان نامه‌ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم که بدون مجوز دانشگاه دستاوردهای آنرا منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم . کلیه حقوق این اثر مطابق با آیین نامه مالکیت فکری و معنوی متعلق به دانشگاه شیراز است .

نام و نام خانوادگی : حوریه حاجی محمد تقی صیرفی

تاریخ و امضاء : 1391/4/24

به نام خدا

بررسی رابطه شیوه های فرزندپروری والدین ، سازگاری فردی - اجتماعی و فشارروانی دانشجویان دانشکده های فنی ، علوم اجتماعی و هنر دانشگاه تهران

به کوشش
حوریه حاجی محمد تقی صیرفی

پایان نامه
ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه شیراز به عنوان بخشی
از فعالیت های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته
روانشناسی تربیتی
از دانشگاه شیراز
شیراز
جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی کمیته پایان نامه با درجه : عالی

دکتر راضیه شیخ الاسلامی ، استادیار بخش روانشناسی تربیتی (استاد راهنما)
دکتر فریده یوسفی ، دانشیار بخش روانشناسی تربیتی (استاد مشاور)
دکتر محبوبه فولادچنگ ، استادیار بخش روانشناسی تربیتی (استاد مشاور)
فریاد صی

تیر ماه ۱۳۹۱

تقدیم به والدین ایران زمین...
بخصوص پدر و مادر دلسوزم،
که همیشه موفقیت‌هایم را دیدنشان، مستم...

سپاسگزاری

سپاس پروردگار عزوجل را بهر آنکه معرفت حمد و سپاس از خویش را به من ارزانی داشت ، و رنج شیرین یادگیری را بر من هموار ساخت و حلاوت بودن در پیش آموزگارانی را بر من ارزانی داشت که عظمت در نگاهشان و تواضع در رفتارشان درهای ناگشوده ای را به رویم باز نمود و مرا با جوهر حقیقی انسانیت آشنا کرد. اینک که به لطف ایزد منان، کار پژوهشی خود را به اتمام رسانده ام برخورد واجب می دانم از تمام بزرگواری که در این امر بنده را یاری نموده اند تشکر نمایم.

ابتدا از استاد عزیزم که شاگردی در محضر ایشان برایم افتخاری بزرگ است ، سرکار خانم دکتر شیخ الاسلامی قدردانی نموده و برایشان از درگاه خداوند سلامتی خواستارم. از اساتید مشاور سرکار خانم دکتر فولادچنگ بخاطر هدیه کتاب مفیدشان " روانشناسی نوجوانی"؛ راهنمایی های ارزشمند و دلسوزی های خالصانیشان و سرکار خانم دکتر یوسفی بابت محبت های بی دریغشان کمال سپاس را دارم. همچنین از تمامی اساتید بزرگوار بخش روانشناسی تربیتی دانشگاه شیراز که اندیشیدن و راه درست زیستن را آموختند، کمال سپاس را دارم و تا ابد خود را مدیون ایشان می دانم .

و در انتها فرصت را غنیمت شمرده، و از والدین دلسوز و عزیزتر از جانم و برادر مهربانم که همیشه در تمامی روزهای زندگی همراه و حامی گرمی برایم هستند و صداقت بی انتهایشان را نثارم فرمودند، قدردانی می کنم و همیشه از پروردگار دوجهان برایشان سلامتی خواهانم....

چکیده

بررسی رابطه شیوه های فرزندپروری والدین، سازگاری فردی اجتماعی و فشارروانی دانشجویان سه دانشکده فنی، علوم اجتماعی و هنر دانشگاه تهران

به کوشش:

حوریه حاجی محمدتقی صیرفی

هدف از انجام پژوهش حاضر پیش بینی سازگاری فردی- اجتماعی، و فشار روانی دانشجویان به وسیله شیوه های فرزندپروری بود. بدین منظور 241 نفر (150 دختر و 91 پسر) از دانشجویان مقطع کارشناسی سه دانشکده علوم اجتماعی، فنی و هنر دانشگاه تهران به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش عبارت از: پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری (باومریند، 1991) و پرسشنامه سازگاری (بیکر و سیریک، 1984). پرسشنامه فشار روانی (لایبوند، 1995) بودند. روشهای آماری به کارگرفته شده برای داده ها شامل همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه همزمان، آزمون تی گروههای مستقل، تحلیل واریانس یک طرفه بود.

نتایج یافته‌ها حاکی از آن بود که شیوه سهل گیر با سازگاری فردی-عاطفی و دلبستگی سازمانی رابطه منفی معنادار و شیوه مقتدر با سه نوع سازگاری فردی- عاطفی، اجتماعی و دلبستگی سازمانی رابطه مثبت معنادار دارد. همچنین شیوه مستبد با سه نوع سازگاری ذکر شده همبستگی منفی دارد. متغیر فشار روانی نیز با شیوه‌های مقتدر رابطه منفی و با فرزندپروری مستبد رابطه مثبت دارد. علاوه بر این دوشیوه سهل گیر و مستبد، دلبستگی سازمانی را به صورت منفی پیش بینی ؛ و شیوه مقتدر به صورت مثبت و شیوه سهل گیر به صورت منفی سازگاری فردی-عاطفی دانشجویان را پیش بینی می کنند.

همچنین سازگاری تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی به طور معناداری بیش از دانشجویان دانشکده فنی و هنر دانشگاه تهران است. سازگاری اجتماعی نیز در دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی بیش از هنر می باشد. تفاوت معناداری در میزان فشار روانی دانشجویان سه دانشکده وجود نداشت.

کلمات کلیدی: شیوه فرزندپروری، سازگاری فردی- عاطفی، سازگاری اجتماعی، سازگاری تحصیلی، دلبستگی سازمانی، فشار روانی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات

2	1-1-1 مقدمه
4	2-1-1 بیان مسأله
5	3-1-1 اهمیت و ضرورت تحقیق
6	4-1-1 اهداف پژوهش
6	1-4-1-1 هدف اصلی
6	2-4-1-1 اهداف فرعی
6	5-1-1 سؤالات پژوهش
6	1-5-1-1 سؤالات اصلی
7	2-5-1-1 سؤالات فرعی
7	6-1-1 تعاریف متغیرها
7	1-6-1-1 تعاریف مفهومی
9	2-6-1-1 تعاریف عملیاتی

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

11	1-1-2 مبانی نظری
11	1-1-2-1 شیوه‌های فرزندپروری
12	1-1-2-1-1 انواع شیوه‌های فرزندپروری

12	1-1-1-1-2- طبقه بندی بامریند
18	2-1-1-1-2- طبقه بندی دارلینگ و استنبرگ
18	3-1-1-1-2- طبقه بندی السون
19	2-1-2- فشار روانی
20	1-2-1-2- انواع فشارروانی
22	2-2-1-2- انواع محرکهای فشارزا
7	3-2-1-2- واکنشهای روانشناختی به فشارروانی
32	4-2-1-2- مکانیزم های دفاعی در مقابل فشارروانی
34	5-2-1-2- مراحل واکنش به فشارروانی
35	3-1-2- سازگاری
38	1-3-1-2- فرآیند و اساس سازگاری
40	2-3-1-2- انواع دیدگاههای پیرامون سازگاری
44	3-3-1-2- عوامل مؤثر بر سازگاری
45	4-3-1-2- ویژگی های افراد سازگار
46	2-2- تحقیقات پیشین
46	1-2-2- شیوه های فرزندپروری و فشار روانی
48	2-2-2- شیوه های فرزندپروری و سازگاری
51	3-2-2- تفاوت های جنسیتی در فشار روانی و سازگاری

فصل سوم: روش تحقیق

57	1-3- طرح پژوهش
57	2-3- جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری
58	3-3- ابزار پژوهش
58	1-3-3- پرسشنامه شیوه های فرزندپروری
58	1-1-3-3- روایی و پایایی پرسشنامه شیوه های فرزندپروری
61	2-3-3- پرسشنامه سازگاری

- 61..... پایایی و روایی پرسشنامه سازگاری 1-2-3-3
- 62..... پرسشنامه سلامت روان 3-3-3
- 63..... پایایی و روایی پرسشنامه سلامت روان 1-3-3-3
- 64..... روش اجرا 4-3
- 64..... روش تجزیه و تحلیل اطلاعات 5-3

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

- 66..... یافته‌های توصیفی 1-4
- 67..... تحلیل‌های آماری مربوط به فرضیات تحقیق 2-4
- 67..... تحلیل آماری سوال اول تحقیق 1-2-4
- 69..... تحلیل آماری سوال دوم تحقیق 2-2-4
- 71..... تحلیل آماری سوال سوم تحقیق 3-2-4
- 71..... تحلیل آماری سوال چهارم و پنجم تحقیق 4-2-4
- 72..... تحلیل آماری سوال ششم تحقیق 5-2-4
- 73..... تحلیل آماری سوال هفتم تحقیق 6-2-4

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- 76..... شیوه فرزندپروری و سازگاری 1-5
- 79..... شیوه فرزندپروری و فشارروانی 2-5
- 81..... تفاوت جنسیتی در سازگاری 3-5
- 81..... تفاوت جنسیتی در فشارروانی 4-5
- 82..... سازگاری و فشارروانی در دانشجویان سه دانشکده فنی و علوم اجتماعی و هنر 5-5
- 83..... کاربردهای پژوهش 6-5
- 84..... محدودیت‌ها 7-5
- 84..... پیشنهادها 8-5
- 85..... منابع
- 102..... پیوست‌ها

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول 1-2- فهرست هلمز و راهه برای اندازه گیری شدت استرس	25.....
جدول 1-3- فراوانی مشارکت کنندگان بر حسب جنسیت و دانشکده	57.....
جدول 2-3- نتایج تحلیل عاملی پرسشنامه شیوه های فرزندپروری	60.....
جدول 3-3- ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه شیوه فرزند پروری	61.....
جدول 4-3- ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه سازگاری	62.....
جدول 5-3- همبستگی خرده مقیاسهای پرسشنامه سازگاری با یکدیگر و نمره کل	62.....
جدول 6-3- همبستگی نمرات هر سؤال با نمره کل فشار روانی	63.....
جدول 1-4- شاخصهای توصیفی متغیرهای پژوهش	66.....
جدول 2-4- ماتریس همبستگی سه متغیر اصلی پژوهش	68.....
جدول 3-4- پیش‌بینی دلبستگی سازمانی بر اساس شیوه‌های فرزند پروری	69.....
جدول 4-4- پیش‌بینی سازگاری فردی - عاطفی بر اساس شیوه‌های فرزند پروری	70.....
جدول 5-4- پیش‌بینی سازگاری اجتماعی بر اساس شیوه‌های فرزند پروری	70.....
جدول 6-4- پیش‌بینی فشار روانی بر اساس دو شیوه فرزند پروری	71.....
جدول 7-4- مقایسه سازگاری و میزان فشار روانی دانشجویان دختر و پسر	72.....
جدول 8-4- مقایسه سازگاری دانشجویان سه دانشکده	73.....
جدول 9-4- مقایسه فشار روانی دانشجویان سه دانشکده	74.....

فصل اول

کلیات

1- کلیات

1-1- مقدمه

موضوع ارتباط والدین و فرزندان، سالهاست نظر صاحب‌نظران و متخصصان حوزه تعلیم و تربیت را به خود جلب نموده است (هرگنهان¹، 2003). آنها بقای شرایط سالم در محیط خانواده را، وجود ارتباط سالم میان والدین و فرزندان می‌دانند (افضل‌نیا، 1384). خانواده به عنوان مقدس‌ترین نهاد اجتماعی، نخستین محیط اجتماعی است که کودک را تحت سرپرستی و مراقبت قرار می‌دهد. از این رو خانواده بیش از تمام محیط‌های اجتماعی در رشد و تکامل فرد تأثیر دارد (شفیع آبادی، 1390).

در جریان رشد کودک خانواده می‌تواند یک عامل مثبت و مهیاکننده زمینه رشد یا یک عامل مخل و بازدارنده باشد. ویژگی‌هایی از قبیل احساس اعتماد به نفس و آرامش و سلامت روان در کودک، نتیجه وجود یک فضای خانوادگی آرام و روابط سالم بین اعضای خانواده است. برعکس، اگر در خانواده تنش بین اعضاء برقرار باشد، کودک در یافتن هویت خویش، ایجاد روابط مطلوب با دیگران، مقابله صحیح با فشارهای روانی و رشد روانی و رفتاری، دچار مشکل خواهد شد. لذا شخصیت هر فرد در درون خانواده شکل می‌گیرد. والدین تأثیر شگرفی بر رشد ویژگی‌های فرزندشان دارند (مک کوبی و مارتین²، 1983) و با آگاهی یا بدون آگاهی هر لحظه در حال آموزش هستند (مک‌کی، ترجمه باقری، 1390).

از جمله توانایی‌هایی که تحت تأثیر خانواده قرار می‌گیرد توانایی سازگاری افراد با محیط پیرامون است. انسان‌ها به درجات مختلف به حصول سازگاری توفیق می‌یابند. سازگاری انسان دو جنبه دارد: سازگاری با خویشتن و محیط درون، و سازگاری با دیگران و محیط بیرون (والی-پور، 1380). پدیده سازگاری حاصل یک سلسله تجربیات شخصی و یادگیری اجتماعی است. از

---

¹ - Hergenhan

² - Maccoby & Martin

این نظر مشکلات سازگاری یک فرد عمدتاً مولود آموخته‌ها و تجارب او در رابطه با سایر افراد به شمار می‌رود.

مینوچین¹ (1974) معتقد است سیستمی که بیش از همه بر رفتار فرد اثر دارد خانواده است. در واقع خانواده نه تنها رفتار سازشی و بهنجار بلکه رفتارهای نابهنجار افراد را شکل می‌دهد. لذا می‌توان گفت که عملکرد سالم خانواده است که زمینه رفتار بهنجار را در فرد ایجاد می‌کند. خصوصاً در دوره نوجوانی و جوانی که با توجه به شرایط دوران رشد بسیار مخاطره‌آمیز می‌باشد. بنابراین کمترین بی‌توجهی والدین در این سنین به فرزندان و عملکرد نامطلوب خانواده، نوجوان و جوان را به سمت و سوی رفتارهای ناسازگار سوق خواهد داد. ارتباط والدین با فرزندان از مهمترین مؤلفه‌های زندگی اجتماعی بوده و نقش مهمی در سلامت روان و سازگاری آنها ایفا می‌کند (رزهاور و هین دورایس²، 2010).

در شرایط امروز همه برای رسیدن به یک زندگی موفق به نحوی تحت فشار هستند و کم و بیش فشار روانی³ را تجربه می‌کنند. اما آنچه که درخور توجه می‌باشد آن است که همه افراد به یک میزان فشار روانی را تجربه نمی‌کنند و همچنین نسبت به آن واکنش یکسانی نشان نمی‌دهند، بعضی افراد به علت رویدادهای فشارزا دچار مشکلات هیجانی و گاه جسمی می‌شوند در حالی که بعضی دیگر برایشان مشکلی پیش نمی‌آید، حتی گاهی برایشان مهیج هم هست. عوامل متعددی در تجربه فشار روانی و واکنش به آن دخیل هستند که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان شیوه‌های فرزندپروری⁴ والدین را نام برد. روش‌هایی که والدین برای تربیت فرزندان خود به کار می‌برند فرزندپروری نامیده می‌شود (شعاری نژاد، 1388). از شیوه‌های فرزند پروری طبقه بندی‌های مختلفی صورت گرفته است که معروف‌ترین آنها طبقه بندی باومریند⁵ (1997) می‌باشد.

---

¹ - Minouchin

² - Rosehuver & Hiendorise

³ - Stress

⁴ - Parenting Styles

⁵ - Baumrind

باومریند (1978) و مک کویی و مارتین (1994) از چهار نوع شیوه فرزندپروری تحت عنوان مقتدر¹، مستبد²، سهل گیر³ و طردکننده⁴ نام می برند. در شیوه ی مقتدر، والدین همراه با رفتار گرم و صمیمانه با فرزندان، آنها را مورد نظارت و کنترل واقع بینانه قرار می دهند. در شیوه ی مستبد، والدین بیشتر به دنبال کنترل بی چون و چرای فرزندان هستند و چندان به نیازهای روانشناختی آنان توجه نمی کنند. والدین سهل-گیر بدون آنکه کنترل و نظارتی بر فرزندان داشته باشند، نیازهای آنان را مورد توجه قرار می دهند و تمامی تلاش آنها در جهت رفع نیازهای فرزندان است. در شیوه ی طردکننده، والدین نه به نیازهای فرزندان توجه دارند و نه کنترل و نظارتی بر رفتارهای آنان اعمال می کنند (سیگلمن و رایدر⁵، 2012).

1-1- بیان مسأله

خانواده اولین محل ارتباط اجتماعی کودک به شمار می رود. کنش متقابل و روابط عاطفی بین فرد در طول سالهای زندگی با والدین، بر انتظارات و واکنش های وی در روابط آینده اش تأثیر می گذارد. از جمله ویژگی هایی که انتظار می رود خانواده نقش عمده ای در آن ایفا نماید، تجربه فشار روانی و میزان سازگاری فرزندان با شرایط متحول و متغیر پیرامون خود است. سطح سازگاری از جمله ابعاد مهم شخصیتی هر انسان است. سازگاری با محیط اجتماعی از جمله مسائل قابل تأمل در حوزه روانشناسی تلقی می شود. از آنجا که هم انسان و هم شرایط محیطی که در آن زندگی می کند متحول و متغیر است؛ قدرت یادگیری و قابلیت انطباق و انعطاف پذیری در رسیدن به سازگاری یک خصلت حیاتی، ضروری و ضامن بقاء وی می باشد (والی پور، 1380).

مسأله اساسی این است که انسان چگونه خود را با عواقب ناکامی و عدم ارضاء نیازهایش تطبیق دهد. به ویژه دانشجویان به عنوان یکی از اقشار مهم جامعه ممکن است در اثر شرایط مختلفی چون جدا شدن از خانواده، اجبار در زندگی کردن با افرادی به جز خانواده، تغییر محل سکونت، رعایت مقررات دانشگاه، رقابت های موجود در دانشگاه و عدم اطمینان نسبت به

---

¹- Authoritative
²- Authoritarian
³- Permissive
⁴- Neglectful
⁵- Sigelman & Rider

آینده شغلی، تحت فشار روانی و استرس زیاد قرار گیرند (حسینی، 1388)، لذا به میزان بیشتری نیز نیازمند برخورداری از مهارت های سازگاری هستند. به ویژه پیچیدگی های جامعه امروز می طلبد تا افراد به طور مداوم درمقابل ناملازمات اطرافشان سازگاری نشان دهند (وینارو چارلن و کریگ، 2005).

با توجه به آنکه به نظر می رسد روشهای تربیتی والدین منجر به واکنشهای متفاوتی نسبت به منابع فشارزای روانی گردد و شدت فشار روانی را تحت تأثیر قرار دهد و همچنین این واکنش ها ممکن است به ارتباطات شغلی، حرفه‌ای، تحصیلی و اجتماعی فرد در آینده نیز تعمیم پیدا کند و به تبع سازگاری وی را تحت تأثیر قرار دهد، این پژوهش بر آن است که دریابد که کدام یک از شیوه های فرزندپروری می توانند میزان فشار روانی و سازگاری دانشجویان را پیش بینی نمایند؟

2-1- اهمیت و ضرورت تحقیق

انسان در مراحل مختلف زندگی خود ناگزیر از تعامل با دیگر افراد است. پیچیدگی شرایط زندگی اجتماعی که نشأت گرفته از خصوصیات متفاوت و متنوع افراد، مقررات، محدودیت ها، آداب و رسوم اجتماعی و فرهنگی است، سبب بروز تنش و اضطراب در انسان می‌شود و فرد برای حفظ خود و تأمین نیازهایش تلاش می‌کند تا با محیط زندگی خود سازگار شود (والی‌پور، 1380). در حقیقت، برخورد مؤثر با محیط از چنان اهمیتی برخوردار است که ژان پیازه روانشناس معروف، هوش انسانها را در قالب توانایی سازگاری با محیط تعریف نموده است. به اعتقاد وی سازگاری مستلزم ایجاد تغییر هم در خود (انطباق) و هم در محیط پیرامون (جذب) می‌باشد (سیگلمن و رایدنر، 2012).

در این میان دانشجویان به دلیل انتظارات متعددی که از سوی خانواده و محیط اجتماعی از آنها می‌رود و همچنین فشار تحصیلی و رقابت های موجود در محیط های دانشگاهی و نگرانی در مورد آینده تحصیلی و شغلی، بیشتر در معرض فشار روانی هستند، لذا بیشتر نیازمند برخورداری از مهارتها و توانایی‌های سازگاری با محیط می‌باشند. با توجه به آنکه محیط خانواده اولین واحد اجتماعی است که شیوه برخورد افراد را با محیط پیرامون شکل می‌دهد و اثر نسبتاً با دوامی بر نوع مقابله افراد با فشار روانی و تغییر و تحولات سریع محیط اجتماعی دارد، انجام

پژوهش در خصوص نقش شیوه‌های فرزندپروری بر فشار روانی و سازگاری افراد ضرورت می‌یابد. در عرصه عمل یافته‌های این پژوهش می‌تواند اطلاعات مهمی برای والدین، مربیان و مسئولین تربیتی به همراه داشته باشد و از این طریق بستر سازگاری هر چه بهتر جوانان، کاهش فشارهای روانی و به طور کلی برقراری بهداشت روانی آنها را فراهم نماید.

به لحاظ نظری نیز بررسی رابطه همزمان شیوه‌های فرزندپروری، فشار روانی و سازگاری دانشجویان، به گسترش دانش در حوزه عوامل مؤثر بر سازگاری کمک شایانی می‌نماید.

3-1- اهداف پژوهش

1-3-1- هدف اصلی

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی رابطه بین شیوه‌های فرزندپروری والدین، فشار روانی و سازگاری دانشجویان است.

1-3-2- اهداف فرعی

هدفهای فرعی عبارتند از:

- 1- مقایسه سازگاری دانشجویان دختر و پسر
- 2- مقایسه فشار روانی دانشجویان دختر و پسر
- 3- مقایسه فشار روانی دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی، هنر و فنی دانشگاه تهران
- 4- مقایسه سازگاری دانشجویان دانشکده علوم اجتماعی، هنر و فنی دانشگاه تهران

4-1- سؤالات پژوهش

1-4-1- سؤالات اصلی

1- آیا بین شیوه‌های فرزندپروری والدین (مستبد- مقتدر- سهل‌گیر) ، فشار روانی و سازگاری دانشجویان ارتباط معناداری وجود دارد؟

2- آیا شیوه‌های فرزندپروری والدین (مستبد- مقتدر- سهل‌گیر) می‌توانند سازگاری (سازگاری تحصیلی، اجتماعی، فردی- عاطفی و دلبستگی سازمانی) دانشجویان را پیش‌بینی کنند؟

3- آیا شیوه‌های فرزندپروری والدین (مستبد- مقتدر- سهل‌گیر) می‌توانند میزان فشار روانی دانشجویان را پیش‌بینی کنند؟

1-4-2- سؤالات فرعی

4- آیا در سازگاری دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد؟

5- آیا در میزان فشار روانی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد؟

6- آیا در سازگاری دانشجویان دانشکده‌های علوم اجتماعی، هنر و فنی دانشگاه تهران تفاوت معناداری وجود دارد؟

7- آیا در میزان فشار روانی دانشجویان دانشکده‌های علوم اجتماعی، هنر و فنی دانشگاه تهران تفاوت معناداری وجود دارد؟

1-5- تعاریف متغیرها

1-5-1- تعاریف مفهومی

1-1-5-1- شیوه‌های فرزندپروری

شیوه‌های فرزندپروری عبارت از شیوه‌هایی است که والدین در برخورد با فرزندان خود اعمال می‌کنند و در شکل‌گیری رشد و تکامل دوران کودکی و خصایص بعدی شخصیتی و رفتاری آنان تأثیر فراوان دارد (شعاری نژاد، 1388).

این شیوه‌ها را می‌توان به سه نوع تقسیم کرد که عبارتند از:

شیوه مقتدر: به نظر باومریند (1997) والدین مقتدر انعطاف‌پذیری دارند و در عین آزادی

به فرزندان‌شان با دلایل منطقی محدودیتهایی برای آنها ایجاد می‌کنند و در تصمیم‌های مربوط به خانواده از نظر آنان استفاده می‌کنند و در صورت لزوم از قدرت استفاده می‌کنند.

شیوه مستبد: والدین مستبد الگوی بسیار محدودکننده ای دارند. قوانین زیادی تعیین می‌کنند و نسبت به نیازها و نظرهای فرزندان خود حساس نمی‌باشند. در تصمیم‌گیریهای مربوط به خانواده از نظر آنان استفاده نمی‌کنند و برای کسب هدفهای خود روی تنبیه تأکید دارند (باومریند، 1997).

شیوه سهل‌گیر: این والدین الگوی گرم ولی سستی دارند. هیچ نظم و قاعده‌ای برای فرزندان‌شان در نظر نمی‌گیرند، به فرزندان خود اجازه می‌دهند احساسات خود را آزادانه بروز دهند و کنترلی بر رفتارشان ندارند. آنها در انجام کارها و رفتارهای صحیح هیچ توقعی از فرزندان خود ندارند (باومریند، 1997).

1-5-1-2- فشار روانی

استرس یا فشار روانی یک حالت تنش روانشناختی است که به وسیله انواع نیروها و فشارهای جسمانی و روانی حاصل می‌شود (احدی، 1386).

1-5-1-3- سازگاری¹

رابطه‌ای است که هر ارگانیزم نسبت به وضع موجود با محیط خود برقرار می‌سازد (بیکر و سیریک²، 1984، به نقل از سیدی، 1389). همچنین، از نظر سیگل‌من و رایدر (2012) سازگاری به معنای برخورد مؤثر با محیط می‌باشد.

انواع سازگاری (پورمقدس، 1375) عبارتند از:

1- سازگاری تحصیلی: عبارت است از آن که چگونه افراد خواسته‌های تحصیلی و تجربه دانشگاهی را مدیریت می‌کنند.

2- سازگاری اجتماعی: به معنای آن است که چگونه افراد تجارب بین فردی را مدیریت می‌کنند و با اندیشه‌ها و اعمال دیگران هم‌نوا می‌شوند.

---

¹ - Adjustment

² - Baker & Syryk